

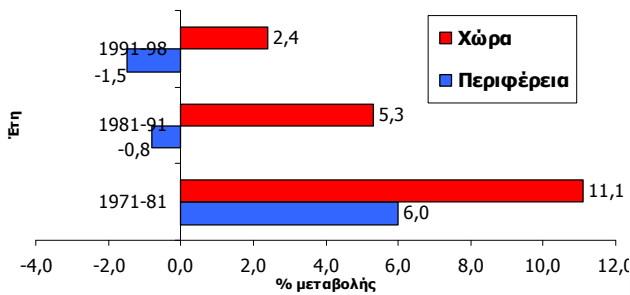
**I. Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ – ΘΡΑΚΗΣ**

I. Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ

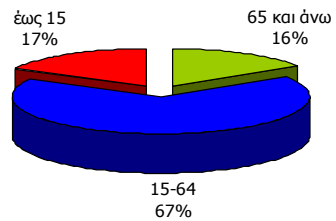
Συνοπτική Απεικόνιση Βασικών Μεγεθών

	Έτος	Περιφέρεια	% Χώρας
Έκταση (χιλ. στρεμ.)	-	14.157,5	10,7
Πληθυσμός	1998	561.838	5,3
Εργατικό Δυναμικό	1998	242.500	5,45
Απασχολούμενοι	1998	220.800	5,56
Α.Π.Π. (εκατ. δρχ.)	1994	880.292	5,5

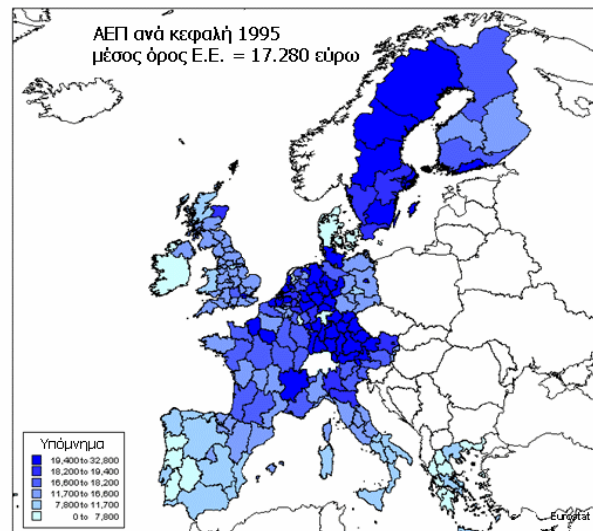
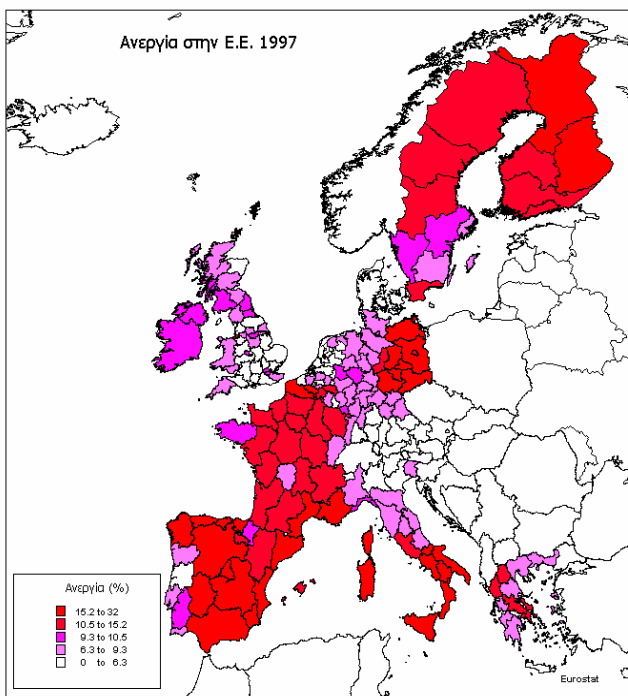
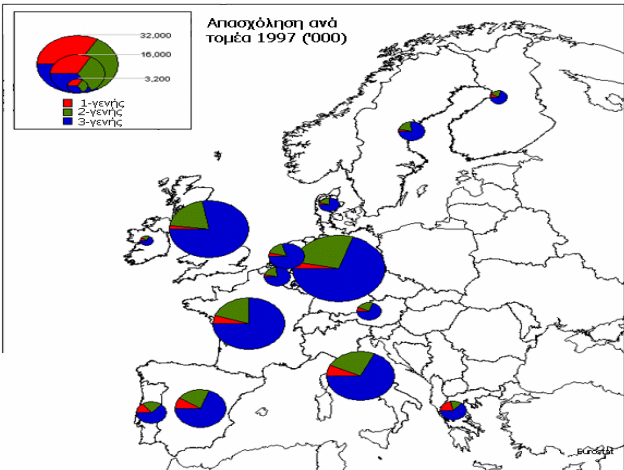
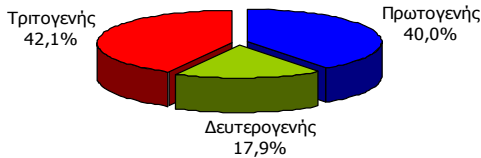
Μεταβολή Πληθυσμού

**Ανατολική Μακεδονία - Θράκη
Κατανομή πληθυσμού κατά ηλικίες 1997**

**Ανατολική Μακεδονία - Θράκη
Απασχόληση κατά τομέα παραγωγής 1997**

A ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

1. Γεωγραφικά – μορφολογικά στοιχεία

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης καταλαμβάνει το βορειοανατολικό ακραίο τμήμα της χώρας, συνορεύει ανατολικά με την Τουρκία, βόρεια με την Βουλγαρία και δυτικά με την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και ειδικότερα με το Νομό Σερρών. Επίσης νοτιοδυτικά βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος και νοτιοανατολικά από το Θρακικό Πέλαγος. Η Περιφέρεια αποτελείται από τους εξής πέντε νομούς: Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου.

Έχει συνολική έκταση 14.157 χιλ. στρέμματα και καλύπτει το 10,7% της συνολικής έκτασης της χώρας. Η Περιφέρεια διασχίζεται από τους μεγάλους ποταμούς Νέστο, Στρυμόνα και Έβρο. Ο Νέστος αποτελεί το όριο ανάμεσα στην Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη. Επίσης, έχει πολλές λίμνες, οι περισσότερες από τις οποίες έχουν επιφανειακή διέξοδο σε ποταμούς.

B ΒΑΣΙΚΑ ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Πληθυσμός

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης ανέρχεται σε 561.838 κατοίκους σύμφωνα με την εκτίμηση της ΕΣΥΕ για το 1998 και καλύπτει το 5,3% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Το πληθυσμιακό μέγεθος της Περιφέρειας εκτιμάται ότι βαίνει μειούμενο σε σχέση με το έτος της τελευταίας απογραφής (-1,5% σε σύγκριση με το 1991) λόγω της πτώσης του λόγου γεννήσεων προς θανάτους σε επίπεδα κάτω της μονάδας. Δεν συνυπολογίζεται όμως η εισροή των νεοπροσφύγων και των οικονομικών προσφύγων που έλαβε χώρα κατά την τρέχουσα δεκαετία.

Επιπροσθέτως, υπογραμμίζεται η διαφορά μεταξύ του καταγεγραμμένου στα δημοτολόγιο και του καταμετρημένου την ημέρα της απογραφής πληθυσμού της Περιφέρειας (της τάξης του 9,8% το 1991), ενδεικτικό της μετοίκησης σημαντικού τμήματος του γηγενή πληθυσμού εντός ή ακόμα και εκτός Ελλάδας.

Ο αστικός πληθυσμός ανέρχεται στο 40% του συνολικού πληθυσμού (1991) και παρουσιάζει αυξητικές τάσεις σε συνδυασμό με τις ενδείξεις ερήμωσης σε ορισμένες παραμεθόριες και ορεινές περιοχές. Ο αγροτικός πληθυσμός ανέρχεται στο 43% του συνολικού και παρουσιάζει πτώση σε σχέση με το '81, ενώ ο ημιαστικός πληθυσμός αυξάνεται και ανέρχεται στο 17% του συνόλου.

Η πληθυσμιακή συγκρότηση της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης παρουσιάζει σημαντική διαφοροποίηση σε σχέση με λοιπές περιφέρειες της χώρας με σημείο αναφοράς την θρησκευτική μειονότητα. Υπολογίζεται ότι το μουσουλμανικό στοιχείο αριθμεί περίπου 140.000 με 145.000 άτομα, καταμετρημένο κατά κύριο λόγο στις πρωτεύουσες και στις ορεινές ζώνες των νομών Ξάνθης και Ροδόπης.

2. Περιφερειακό Α.Ε.Π.

Το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης διατηρείται σε χαμηλότερη θέση από το αντίστοιχο μέσο όρο της χώρας και των περιοχών της Ε.Ε. του Στόχου 1, παρά την αξιόλογη πρόοδο σε όρους πραγματικής σύγκλισης που παρατηρήθηκε την δεκαετία 1986-96.

Διαχρονική Σύγκριση ΑΕΠ Ανά Κεφαλή σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (Eur15=100)

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Αν. Μακεδονία – Θράκη	55,8	-	52	53	52	53	55	57	59	60	61,1
Σύνολο χώρας	59,2	-	58	59	57	58	60	64	65	66	67,5
Περιφέρειες Στόχου 1	-	-	63	64	64	65	65	68	69	69	69

Πηγή: EUROSTAT

Σε απόλυτα μεγέθη και με βάση τους διαθέσιμους εθνικούς-περιφερειακούς λογαριασμούς της Ε.Σ.Υ.Ε. εκτιμάται ότι η Περιφέρεια παράγει ετησίως 5 με 5,5% του συνολικού Ακαθάριστου Εγχωρίου Προϊόντος της Χώρας.

Όσον αφορά τον δείκτη της παραγωγικότητας, ο οποίος σηματοδοτεί την δυνητική ανταγωνιστικότητα της οικονομικής βάσης, η Περιφέρεια σημείωσε κάποια πρόοδο αλλά εξακολουθεί να βρίσκεται σε αρκετά χαμηλότερο επίπεδο, τόσο από τη χώρα όσο και από την Ε.Ε.

ΑΕΠ/ανά απασχολούμενο EUR=100	1988	1993	1996
Αν. Μακεδονία - Θράκη	53	53	56
Σύνολο Χώρας	67	71	72
Περιφέρειες Στόχου 1	76	80	82

Πηγή: EUROSTAT

3. Απασχόληση - Ανεργία

Η διαχρονική εξέλιξη του ενεργού πληθυσμού και της απασχόλησης τα τελευταία χρόνια (1993-98) παρουσιάζεται φθίνουσα όπως ο πληθυσμός της Περιφέρειας, ενώ το μέσο ποσοστό της ανεργίας για την περίοδο αυτή κυμαίνεται σε επίπεδα χαμηλότερα του αντίστοιχου εθνικού ποσοστού.

Αν. Μακεδονία - Θράκη	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Εργατικό δυναμικό (εκατ.)	262,7	254,5	258,7	268,8	254,5	242,5
Απασχολούμενοι (εκατ.)	242,1	233,5	232,2	240,6	230,5	220,8
Ανεργοί (εκατ.)	20,6	21	26,6	28,2	24,0	21,8
% ανεργίας	7,8	8,3	10,3	10,5	9,4	9,0
% ανεργίας, σύνολο Χώρας	9,7	9,6	10,0	10,3	10,3	10,8

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανεργίας στην Ανατολική Μακεδονία – Θράκη διαφέρουν από τα εθνικά. Έτσι το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας στην Ανατολική Μακεδονία – Θράκη το 1997 ήταν 51%, ενώ στη χώρα 57%. Αντιστοίχως το ποσοστό ανεργίας στις γυναίκες και στους νέους είναι 14,3% και 30% αντιστοίχως, είναι μικρότερα στην Περιφέρεια από ότι στη χώρα (15,9% και 32,3%).

Η τομεακή διάρθρωση της απασχόλησης όσο και του παραγόμενου ΑΕΠ στην Ανατολική Μακεδονία – Θράκη προσδιορίζει την παραγωγικότητα της εργασίας και την εξειδίκευση της οικονομικής βάσης σε περιφερειακό επίπεδο, δύο παράγοντες που οριοθετούν την αναπτυξιακή εξέλιξη της Περιφέρειας μέχρι σήμερα και αποτελούν σημείο εκκίνησης για τον στρατηγικό σχεδιασμό της επόμενης προγραμματικής περιόδου.

Τομεακή Διάρθρωση 1996-97	Πρωτογενής		Δευτερογενής		Τριτογενής	
	Απασχόληση %	ΑΕΠ %	Απασχόληση %	ΑΕΠ %	Απασχόληση %	ΑΕΠ %
Αν. Μακεδονία & Θράκη	40,0	24,8	17,9	29,7	42,1	45,5
Σύνολο Χώρας	19,8	11,0	22,5	25,1	57,7	63,9
Περιφέρειες Στόχου 1	10,8	2,2	27,5	30,8	61,7	67,0
Ε.Ε.	5,0	2,3	29,5	30,7	65,6	67,0

Πηγή: EUROSTAT

Η συγκέντρωση της απασχόλησης του πληθυσμού στον πρωτογενή τομέα παρουσίασε αύξηση κατά σχεδόν 3% την τρέχουσα δεκαετία, αντίθετα μειώθηκε το ποσοστό απασχόλησης στην μεταποίηση παρότι ο τομέας αυτός ενισχύθηκε χρηματοδοτικά ιδιαίτερα την περίοδο αυτή, στοιχείο ενδεικτικό του γεγονότος ότι ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός της παραγωγής συνοδεύεται, τουλάχιστον μεσοπρόθεσμα, από μείωση των θέσεων εργασίας.

Παρότι η απόκλιση στην τομεακή σύνθεση της περιφερειακής με την εθνική και την ΕΥΡΩπαική απασχόληση αλλά και την παραγωγή του ΑΕΠ αποτελεί σημείο προβληματισμού, ταυτόχρονα στοιχειοθετεί ένα εν δυνάμει πλεονέκτημα αφού το απόθεμα συντελεστών χαμηλής τρέχουσας παραγωγικότητας (υποαπασχολούμενοι κυρίως στον πρωτογενή) μπορεί να συμβάλει σε ταχύς ρυθμούς ανάπτυξης, με την προϋπόθεση ότι θα βρεθούν τρόποι άμεσης διοχέτευσης του σε περισσότερο παραγωγικούς κλάδους.

4. Επίπεδο εκπαίδευσης

Για το 1997 το εργατικό δυναμικό με εκπαίδευση μέχρι και το Δημοτικό υπερτερεί έναντι των υπολοίπων κατηγοριών καλύπτοντας το 55,4% του συνόλου και είναι σημαντικά ανώτερο του 38,1% που είναι το αντίστοιχο ποσοστό της χώρας. Το εργατικό δυναμικό Γυμνασιακής εκπαίδευσης αποτελεί το 8,8%, ενώ το εργατικό δυναμικό Λυκειακής εκπαίδευσης καλύπτει το 20,5% του συνόλου. Μικρό μέρος του συνολικού εργατικού δυναμικού καλύπτει το εργατικό δυναμικό Ανωτέρας και Ανωτάτης εκπαίδευσης, το οποίο αντιστοιχεί στο 15,2% και μόνο το 0,1% του εργατικού δυναμικού έχει Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών. Τα αντίστοιχα ποσοστά για το σύνολο της χώρας είναι 22,5% και 0,4%

Γ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

1. Οι τομείς παραγωγής

1.1.) Πρωτογενής τομέας

Από άποψη γενικών χρήσεων γης ο αγροτικός τομέας καλύπτει το 96% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας. Ειδικότερα με βάση στοιχεία χαρτογράφησης της Γ.Γ. Δασών για το έτος 1994, το 35,2% της συνολικής έκτασης καλύπτεται από αγρούς (γεωργική γη), το 37,7% από δάση, το 15,0% από δασικές εκτάσεις (θαμνότοποι), το 8,0% από δασικές εκτάσεις (βοσκότοπος) και το υπόλοιπο 2% από άγονες εκτάσεις.

Επισημαίνεται το συγκριτικό πλεονέκτημα της Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης σε δάση και δασικές εκτάσεις (θαμνότοποι) με ποσοστό μεγαλύτερο από αυτό της χώρας (53% έναντι 49,7% του μέσου της χώρας), με πρώτο σε εθνική κλίμακα το Ν. Δράμας (65%). Επίσης υπάρχει σημαντικό πλεονέκτημα σε γεωργική γη, με πρώτο σε επίπεδο Περιφέρειας (ίσως και χώρας) το Ν. Έβρου με ποσοστό 42%.

Το ποσοστό των αρδευόμενων καλλιεργειών της Περιφέρειας είναι 39,38% το 1995. Η Περιφέρεια εξειδικεύεται σε εντατικές βιομηχανικές καλλιέργειες (κυρίως σε Ξάνθη και Ροδόπη) όπως το βαμβάκι, το καλαμπόκι, ο καπνός, τα σιτηρά, η βιομηχανική ντομάτα.

1.2) Δευτερογενής τομέας

Στην Ανατολική Μακεδονία – Θράκη, η κύρια ώθηση για τον δευτερογενή τομέα προέρχεται από την έντονη κατασκευαστική και μεταποιητική δραστηριότητα, ειδικά στους τρεις νομούς της Θράκης, εξαιτίας της παροχής ισχυρών επενδυτικών κινήτρων μέσω των αναπτυξιακών νόμων της τελευταίας δεκαετίας, καθώς και την αξιοποίηση σημαντικών ενεργειακών (υδροηλεκτρικά φράγματα, κοιτάσματα πετρελαίου, γεωθερμικά πεδία, κ.λ.π.) και μεταλλευτικών (αδρανή υλικά, μάρμαρα, μικτά θειούχα, κ.λ.π.) αποθεμάτων.

Η μεταποίηση στην Περιφέρεια με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. (1996) συγκεντρώνει το 4,7% των βιομηχανιών της χώρας με απασχόληση άνω των 10 ατόμων, το 6,45% της απασχόλησης, το 4% της ακαθάριστης αξίας παραγωγής, το 4,47% της προστιθέμενης αξίας και το 4,1% των πωλήσεων.

Κατά την τρέχουσα δεκαετία, εκτιμάται ότι η μεταποίηση παράγει το 25-26% του περιφερειακού ΑΕΠ ετησίως παρόλο που απασχολεί περίπου το 12% του εργατικού δυναμικού, στοιχείο ενδεικτικό της υψηλής παραγωγικότητας της βιομηχανικής εργασίας. Η σημαντική αυτή εξέλιξη αποδίδεται στις μεγάλες επενδύσεις εκσυγχρονισμού, που πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της αξιοποίησης των ευεργετικών διατάξεων του Ν.1892/90 καθώς και των άλλων συγχρηματοδοτούμενων από την Ε.Ε. δράσεων στα πλαίσια του Β' Κ.Π.Σ, και οι οποίες διέυρυναν την παραγωγική δυναμικότητα των επιχειρήσεων στην Ανατολική Μακεδονία - Θράκη.

Συγκεκριμένα και με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε., ενώ κατά την τετραετία 1994-97 ιδρύθηκε στην Ανατολική Μακεδονία – Θράκη το 5,4% των βιομηχανικών και βιοτεχνικών καταστημάτων που απαιτούν άδεια λειτουργίας (δηλαδή με ισχύ κινητήρων από 15 HP και άνω) σε επίπεδο χώρας, η περιφερειακή αναλογία επί του συνόλου της χώρας της συνολικής ισχύος των νέων παραγωγικών μονάδων ανήρθε στο 21%. Η ίδια τάση επικρατεί και στις επεκτάσεις της δυναμικότητας υφιστάμενων μονάδων, όπου η Περιφέρεια με το 6,1% του εθνικού πλήθους των επεκτάσεων αναλογεί στο 15% της αποκτηθείσας συνολικής ισχύος σε επίπεδο χώρας. Στον αντίποδα των θετικών εξελίξεων καταγράφεται η φθίνουσα εξέλιξη της μεταποιητικής δραστηριότητας στον Ν. Δράμας εξαιτίας κυρίως της μετεγκατάστασης στην Βουλγαρία μεταποιητικών μονάδων χαμηλού εργασιακού κόστους.

Η πρόσφατη θεσμοθέτηση νέων μεθόδων άσκησης άμεσης βιομηχανικής πολιτικής με την εφαρμογή του Ν. 2601/98 εκτιμάται ότι, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, περιόρισε το επενδυτικό ενδιαφέρον, εντείνοντας την ανάγκη περαιτέρω προσαρμογής του ενδογενούς παραγωγικού δυναμικού στις ευρύτερες μακροοικονομικές και γεωπολιτικές εξελίξεις.

Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, που συνδέεται άμεσα με την απασχόληση, απαιτεί τη δημιουργία συνθηκών, που θα ευνοούν την επιχειρηματική δραστηριότητα. Οι έμμεσες αυτές στηρίξεις θα καλύπτουν τομείς, όπως είναι οι φυσικές υποδομές, η προώθηση της καινοτομίας, η έρευνα, η τεχνολογία.

Με βάση την συγκέντρωση της απασχόλησης καθώς και την αξιολόγηση της οικονομικής απόδοσης ανά κλάδο σε σχέση με τα αντίστοιχα εθνικά μεγέθη διαπιστώνεται ότι η Ανατολική Μακεδονία – Θράκη παρουσιάζει κλαδική εξειδίκευση στα ενδύματα, την κλωστοϋφαντουργία, την εξόρυξη και

επεξεργασία μαρμάρου, των προϊόντων καπνού, των τροφίμων και ποτών και του ξύλου. Παρότι σε μεγάλο βαθμό, η κλαδική διάθρωση αυτή αναπαράγει την κυρίαρχη δομή συνολικά της ελληνικής βιομηχανίας, εξαιτίας του συγκριτικά υψηλότερου κεφαλαιουχικού δυναμικού και του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού των μεταποιητικών μονάδων της Περιφέρειας, εκτιμάται ότι διαμορφώνονται θετικές προοπτικές για την περαιτέρω εξέλιξη από πλευράς διεθνούς ανταγωνιστικότητας της μεταποίησης.

1.3) Τριτογενής τομέας

Η θέση του εμπορίου στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης είναι σημαντική δεδομένου ότι καταλαμβάνει περίπου το 10% της απασχόλησης. Σε επίπεδο Περιφέρειας οι εξαγωγές υπερκαλύπτουν τις εισαγωγές από το 1982 –1995. Είναι ιδιαίτερα αυξημένες κατά τα έτη 1987 και 1992, που περιλαμβάνουν και τις εξαγωγές προς τις χώρες της Ε.Ε. με ποσοστά περίπου στο 7% στο σύνολο της χώρας για τα αντίστοιχα έτη. Αυτή η υπεροχή των εξαγωγών έναντι των εισαγωγών δείχνει την ιδιαίτερη συμβολή της Περιφέρειας στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας. Μάλιστα κατά το 1995 παρατηρείται ότι η αξία των προϊόντων που εξάγονται είναι περίπου τριπλάσια από την αντίστοιχη των εισαγομένων προϊόντων στο σύνολο της Περιφέρειας. Προβάδισμα στις εξαγωγές έχει ο Ν. Δράμας με δείκτη Αποστολών / Αφίξεων 231.8% και ακολουθούν οι Νομοί Ροδόπης, Καβάλας και Ξάνθης με αντίστοιχα ποσοστά 197,5%, 145,0% και 88,0%. Μόνον στο Ν. Έβρου εμφανίζεται υπεροχή των εισαγωγών σε ποσοστό μεγαλύτερο από τον μέσο όρο της χώρας.

Η Περιφέρεια διαθέτει σημαντικά Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Ειδικότερα στην Περιφέρεια λειτουργεί το Πολυτεχνείο και το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, καθώς επίσης και το Τ.Ε.Ι. Καβάλας.

Στην Ανατολική Μακεδονία – Θράκη συγκεντρώνεται το 5,3% του συνόλου των ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της χώρας (1993), ποσοστό που την κατατάσσει στην 6^η θέση μεταξύ των Περιφερειών της χώρας.

Η υφιστάμενη τουριστική δραστηριότητα στην Περιφέρεια εκτιμάται ότι δεν αντιστοιχεί στους αξιόλογους φυσικούς και ανθρωπογενείς πόρους που συγκεντρώνει η Περιφέρεια και ευνοούν την αναψυχή. Το πρότυπο του μαζικού, κυρίως θαλάσσιου τουρισμού που κυριαρχεί στην χώρα και έχει εισχωρήσει και στην Περιφέρεια έχει μεν επιφέρει την αναπτυξιακή εξάρτηση ορισμένων χωρικών ζωνών από τον θερινό τουρισμό μέσης ποιότητας (παράλια Καβάλας, Θάσος), δεν ανταποκρίνεται όμως στις ευρύτερες δυνατότητες της Περιφέρειας για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Οι μορφές αυτές, που βασίζονται στην πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, το φυσικό περιβάλλον και τη θέση της Περιφέρειας, επιμηκύνουν την τουριστική περίοδο και προσελκύουν τουρισμό υψηλής ποιότητας. Η Περιφέρεια διέθετε το 1997 24.062 ξενοδοχειακές κλίνες ή αντίστοιχα το 4% του συνόλου της χώρας.

Η πολιτιστική δραστηριότητα στην Ανατολική Μακεδονία – Θράκη παρουσιάζεται έντονη και ποικιλόμορφη, με αξιόλογη ανάπτυξη των πολιτιστικών εκδηλώσεων όλους του νομού της Περιφέρειας, όπου και διαπιστώνεται σημαντική ενίσχυση της τοπικής οικονομίας. Αντίθετα, η καταγεγραμμένη κίνηση επισκεπτών σε αρχαιολογικούς και μουσειακούς χώρους παρουσιάζεται σχεδόν μηδαμινή σε σχέση με την αντίστοιχη για το σύνολο της χώρας. Οι επισκέπτες στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία της Περιφέρειας αποτελούσαν το 0,6% του συνόλου της χώρας το 1997.

2. Υποδομές – Ποιότητα ζωής

2.1.) Μεταφορές

Το θεσμοθετημένο κύριο οδικό δίκτυο της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης περιλαμβάνει τις εθνικές οδούς και το πυκνότερο επαρχιακό οδικό δίκτυο και έχει συνολικό μήκος 2.847 χλμ. (για το έτος 1996, πλην της Εγνατίας).

Η κατάσταση του οδικού δικτύου της Περιφέρειας έχει βελτιωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια και ειδικά των Ε.Ο.2 και Ε.Ο.51, οι οποίες χρηματοδοτήθηκαν εντατικά. Πρόβλημα μικρής διατομής εντοπίζεται στην Ε.Ο.53. Από άποψη βατότητας και είδους οδοστρώματος η κατάσταση του Εθνικού οδικού δικτύου είναι σε γενικές γραμμές ικανοποιητική. Προβλήματα υπάρχουν σε τμήματα της Ε.Ο.2 στους Νομούς Καβάλας και Ξάνθης και στην Ε.Ο.12 (Καβάλα – Δράμα), τα οποία διέρχονται μέσα από οικισμούς ή συνοδεύονται από την εκτός σχεδίου παρόδια δόμηση. Σημαντική εξάλλου αναμένεται η βελτίωση στο επίπεδο των μεταφορικών υποδομών της Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης από την ολοκλήρωση ανατολικού τομέα της Εγνατίας Οδού και των τεσσάρων κάθετων αξόνων.

Η Εγνατία Οδός εντάσσεται στα διΕΥΡΩπαικά δίκτυα και στο συνολικό της μήκος καλύπτει τον άξονα Ηγουμενίτσα – Γέφυρα Κήπων Έβρου, μήκους 680 χλμ. περίπου, ενώ τμήμα της διασχίζει την

Περιφέρεια σε μήκος 258 χλμ. περίπου. Μέχρι το 2000 προβλέπεται η ολοκλήρωση τμήματος μήκους 100 χλμ. περίπου εντός της Περιφέρειας. Η Εγνατία Οδός επίσης συνδέεται με 8 κάθετους οδικούς άξονες που αποβλέπουν στην διασύνδεση της Ελλάδας με τους κυρίως ΔΙΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥΣ οδικούς άξονες, εκ των οποίων οι 4 κάθετοι άξονες προς Βουλγαρία βρίσκονται μέσα στα όρια της Περιφέρειας, συνολικού μήκους 254 χλμ. περίπου.

Η σιδηροδρομική γραμμή που εξυπηρετεί την Ανατολική Μακεδονία – Θράκη διασχίζει 4 Νομούς, εκτός της Καβάλας με 34 Σιδηροδρομικούς σταθμούς και 36 στάσεις, σε συνολικό μήκος δικτύου 400 χλμ. περίπου από τα όρια των Νομών Σερρών και Δράμας (Φωτολίβος) μέχρι το Μεθοριακό σταθμό Ορμένιου στα σύνορα με τη Βουλγαρία. Η χάραξη και τα γεωμετρικά χαρακτηριστικά της σιδηροδρομικής γραμμής επιτρέπουν μέγιστη ταχύτητα 90 έως 100 χλμ /ώρα και σε μικρά τμήματα μέχρι 120 χλμ / ώρα, με αποτέλεσμα η διαδρομή Θεσσαλονίκης - Αλεξανδρούπολης (442χλμ) να καλύπτεται σε 6,5 ώρες.

Στην Ανατολική Μακεδονία – Θράκη λειτουργούν σήμερα δύο κρατικά πολιτικά Αεροδρόμια, της Καβάλας που εξυπηρετεί και τους Νομούς Δράμας και Ξάνθης και της Αλεξανδρούπολης που εξυπηρετεί και το Νομό Ροδόπης. Αεροπορική σύνδεση υπάρχει μόνο με την Αθήνα.

Η Ανατολική Μακεδονία – Θράκη διαθέτει σήμερα 8 Λιμάνια, τα οποία διακρίνονται σε εθνικής και τοπικής σημασίας. Εθνικής σημασίας έχουν χαρακτηριστεί τα νέα εμπορικά λιμάνια της Αλεξανδρούπολης και της Καβάλας, που περιλαμβάνονται στους 13 σημαντικότερους λιμένες της χώρας από πλευράς διακίνησης επιβατών και εμπορευμάτων, ενώ τοπικής σημασίας έχουν χαρακτηριστεί 2 στον ηπειρωτικό χώρο, 3 στη Θάσο και 1 στη Σαμοθράκη. Επίσης υφίστανται 7 αλιευτικά καταφύγια στον ηπειρωτικό χώρο, 2 στη Θάσο και 1 στη Σαμοθράκη.

Το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης είναι τεχνητό και αναπτύσσεται κατά μήκος του ΝΑ ανοικτού θαλάσσιου μετώπου της πόλης σε δύο λειτουργικούς χώρους, το Νέο Εμπορικό – Επιβατικό Λιμάνι και το υπάρχον λιμάνι.

Το νέο λιμάνι της Αλεξανδρούπολης σχεδιάστηκε και υλοποιείται με την προοπτική να έχει σημαντική διαμετακομιστική κίνηση, με απαραίτητη προϋπόθεση την εξασφάλιση οδικής και σιδηροδρομικής σύνδεσης με το Ορμένιο και κατ' επέκταση με τον διΕΥΡΩΠΑΪΚό αυτοκινητόδρομο που συνδέει την Κεντρική Ευρώπη με την Κωνσταντινούπολη. Επίσης, η λειτουργία που αποτελεί εναλλακτική λύση μεταφοράς φορτίων από τις Παρευξείνιες χώρες, έναντι της διάπλευσης του Βοσπόρου, προοπτική που συνδέεται ακόμα με την πιθανή κατασκευή αγωγού πετρελαίου Μπούργκος – Αλεξανδρούπολη.

Ο Λιμένας της Καβάλας, που διακρίνεται στο υφιστάμενο κεντρικό λιμάνι, το οποίο θα εξυπηρετεί μόνον την επιβατική κίνηση και το νέο λιμάνι, που θα είναι καθαρά εμπορικό και κατασκευάζεται στην περιοχή της Ν. Καβάλας, εξυπηρετεί με καθημερινά δρομολόγια τις ανάγκες μεγαλύτερης, συγκριτικά με της Αλεξανδρούπολης, εθνικής ενδοχώρας και παρουσιάζει αυξανόμενη κίνηση.

2.2.) Υγεία - Πρόνοια

Η Περιφέρεια το 1996 διέθετε 1.911 κλίνες θεραπευτηρίων και αναλογούν 3,4 κλίνες θεραπευτηρίων ανά 1000 κατοίκους. Το αντίστοιχο ποσοστό για τη χώρα ήταν 5,6. Επίσης στην Περιφέρεια το ίδιο έτος υπήρχαν 1.492 γιατροί και η αναλογία ανά 1000 κατοίκους ήταν 2,66 γιατροί, ενώ στη χώρα η αντίστοιχη αναλογία ήταν 4,0.

2.3.) Εκπαίδευση

Στην Περιφέρεια για το 1997 φοιτούσαν 74.987 μαθητές, καταμετρημένοι σε 751 τμήματα, ενώ το σύνολο των διδασκόντων ανέρχονταν σε 5.777 άτομα.

Στην δημοτική εκπαίδευση η αναλογία των μαθητών ανά αίθουσα είναι 15,9 και η Περιφέρεια βρίσκεται σε καλύτερη θέση από τη χώρα όπου η αντίστοιχη αναλογία είναι 17,3. Επίσης το 90,1% των Δημοτικών Σχολείων λειτουργούν αποκλειστικά πρωί, χωρίς διπλές βάρδιες (το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο της χώρας είναι 81,4%). Στα Γυμνάσια η αναλογία των μαθητών ανά αίθουσα είναι 25 και βρίσκεται περίπου στο ίδιο επίπεδο με τη χώρα, όπου η αντίστοιχη αναλογία είναι 25,4. Το 84% των Γυμνασίων λειτουργούν αποκλειστικά πρωί (χώρα: 69,4%). Όσον αφορά τέλος τα Γενικά Λύκεια ο λόγος μαθητές ανά αίθουσα είναι 23,9 (χώρα: 24,4%). Επίσης το 79% των Λυκείων λειτουργούν αποκλειστικά πρωί (χώρα: 66,9%).

3. Φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον

Το πλούσιο φυσικό περιβάλλον της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης αποτελείται από περιοχές με μεγάλη βιοποικιλότητα και μεγάλο αριθμό σπάνιων ειδών και βιοτόπων. Τα κύρια προβλήματα – κίνδυνοι για τους φυσικούς τόπους (δάση, ποταμοί, λίμνες – λιμνοθάλασσες, θαλάσσιο περιβάλλον) της Περιφέρειας είναι οι πυρκαγιές, η λαθροθηρία, λαθροϋλοτομία, τα αστικά λύματα οικισμών και τα υγρά απόβλητα των κτηνοτροφικών και μεταποιητικών μονάδων, η ρύπανση από

ανθρωπογενείς δραστηριότητες (αστικά – βιομηχανικά λύματα, άντληση πετρελαίου), οι τουριστικές δραστηριότητες ειδικά στις ακτές της Καβάλας και της Θάσου. Ειδικά ο ποταμός Νέστος επιβαρύνεται με αστικά και βιομηχανικά λύματα από τη Βουλγαρία, που καταλήγουν σ' αυτόν χωρίς προηγούμενη επεξεργασία.

Τέλος η μη ορθολογική διαχείριση του νερού μπορεί να έχει μελλοντικά σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις στις παραθαλάσσιες περιοχές, στα Δέλτα των Νέστου και Έβρου, την λίμνη της Βιστωνίδας και στο νησί της Θάσου. Οι φτωχότεροι, από άποψη υδατικού δυναμικού, νομοί της Περιφέρειας είναι οι Νομοί Δράμας, Ξάνθης και Ροδόπης.

Το φυσικό περιβάλλον της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης προστατεύεται από τη διεθνή συμφωνία RAMSAR και τα Κοινοτικά προγράμματα CORINE και ΦΥΣΗ 2000. Με το πρόγραμμα «ΦΥΣΗ 2000» καταγράφηκαν στην Περιφέρεια 2.275.600 στρέμματα φυσικών τόπων, τα οποία αναλογούν στο 16% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας.

4. Άλλες κατηγορίες υποδομών

Οι ανάγκες της Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης σε ενέργεια καλύπτονται σήμερα από τους σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της ΔΕΗ που βρίσκονται εκτός της Περιφέρειας με εξαίρεση τη νήσο Σαμοθράκη, που ηλεκτροδοτείται από αυτόνομο σταθμό παραγωγής.

Οι κύριες κατηγορίες χρήσης της ηλεκτρικής ενέργειας είναι οικιακή (που καταλαμβάνει το 32,6% της συνολικής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας για το έτος 1995) και η βιομηχανική (που καταλαμβάνει και αυτή το 32,6% της συνολικής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας), ενώ ακολουθεί η εμπορική (17,3%) και η γεωργική (12%).

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης παρουσίαζε ιστορικά από τους χαμηλότερους δείκτες στο σύνολο της χώρας όσον αφορά το πλήθος των τηλεφωνικών συνδέσεων και συσκευών νέας τεχνολογίας, που αποτελεί σοβαρό αντικίνητρο για τη διεύρυνση του φάσματος των βιώσιμων παραγωγικών δραστηριοτήτων σε ένα από τα περισσότερο αραιοκατοικημένα τμήματα της ελληνικής επικράτειας. Παρότι το επίπεδο της προσφοράς και της ποιότητας τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών έχει βελτιωθεί λόγω του γενικότερου εκσυγχρονισμού του δικτύου (ψηφιοποίηση παροχών κλπ.) εκτιμάται ότι οι περιφερειακές ανάγκες για κατασκευή σύγχρονης τηλεπικοινωνιακής υποδομής θα αυξηθούν δεδομένου της ευρύτατης χρήσης των δυνατοτήτων της πληροφορικής και της τηλεματικής στην παραγωγική διαδικασία και στο κοινωνικό πεδίο, καθώς επίσης και από την κομβική θέση της περιοχής σε σχέση με τα διΕΥΡΩπαικά και διηπειρωτικά δίκτυα τηλεπικοινωνιών.

Όσον αφορά τη βιομηχανική υποδομή της Περιφέρειας αυτή θεωρείται επαρκής, αφού σ' αυτήν λειτουργούν πέντε Βιομηχανικές Περιοχές, μία σε κάθε νομό.

5. Ενδοπεριφερειακές ανισότητες: διαχρονική εξέλιξη, εκτίμηση τάσεων

Οι διανομαρχιακές ανισότητες της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης χαρακτηρίζονται από την κυριαρχία του Ν. Καβάλας, που είναι ο πιο αναπτυγμένος νομός. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια η κυριαρχία αυτή φαίνεται να μειώνεται με αποτέλεσμα να υπάρχει μείωση των διανομαρχιακών ανισοτήτων. Συγκεκριμένα, από τον υπολογισμό του Συντελεστή Μεταβλητότητας της κατανομής του ΑΕΠ κατά νομό για τα έτη 1989-94 φαίνεται κάμψη των ανισοτήτων (ο συντελεστής από το 35,57 που ήταν το 1989 έπεσε στο 30,15 το 1994). Η κάμψη αυτή γίνεται εις βάρος του Ν. Καβάλας, που έχει μειώσει τόσο το ποσοστό συμμετοχής του στο συνολικό Περιφερειακό ΑΕΠ όσο και τα κατά κεφαλή ΑΕΠ, το οποίο όμως εξακολουθεί να διατηρείται σε υψηλότερα επίπεδα από τον εθνικό μέσο όρο. Επίσης, η κάμψη αυτή επιβεβαιώνεται γενικά και από την ερμηνεία των άλλων δεικτών που χρησιμοποιούνται και που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Νομοί	Κατά κεφαλή Α.Ε.Π. (Χώρα = 100)		% Κατανομής Περιφερειακού Α.Ε.Π.		% Κατανομής Πληθυσμού		% Κατανομής Αστικού Πληθυσμού		% Κατανομής Απασχόλησης του Δευτερογενή Τομέα		% Κατανομής Πληθυσμού του Τριτογενή Τομέα	
	1989	1994	1989	1994	1991	1996	1981	1991	1981	1991	1981	1991
Δράμας	78,40	93,67	15,15	18,92	16,92	17,69	17,87	16,98	20,26	24,71	17,69	17,41
Έβρου	87,98	93,17	24,68	24,93	25,20	23,28	22,97	23,35	19,82	16,91	26,12	26,64
Καβάλας	116,09	101,57	31,81	28,73	23,83	24,73	25,63	25,57	30,92	30,50	27,56	27,60
Ξάνθης	76,83	78,34	14,04	14,35	15,96	16,19	15,80	16,51	11,87	10,68	15,68	14,51
Ροδόπης	68,85	63,03	14,29	13,05	18,09	18,11	17,73	17,59	17,12	17,20	12,95	13,85

Ωστόσο, παρά αυτήν την προηγούμενη βελτίωση, οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες εξακολουθούν να υπάρχουν και μάλιστα συμπληρώνονται και από τις κοινωνικές ανισότητες που υπάρχουν, οι οποίες σχετίζονται με την διαφοροποιημένη κοινωνική συγκρότηση της Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης και που αποτυπώνεται στον επόμενο πίνακα.

Μέγεθος Οικογένειας και Δηλωθέντα Οικογενειακά Εισοδήματα 1998

Περιοχή	Άτομα ανά οικογένεια	Δηλωθέν Οικογενειακό εισόδημα ('000 δρχ.)	Μέσο Δηλωθέν Οικογενειακό εισόδημα (δρχ.)	Σχετική βαρύτητα % (Χώρα=100)
N. Δράμας	2,42	108.025.355	2.703.540	82,81
N. Καβάλας	2,48	169.899.654	2.969.391	90,96
N. Ξάνθης	2,58	95.127.841	2.698.739	82,67
N. Ροδόπης	2,73	87.562.491	2.354.400	72,12
N. Έβρου	2,48	144.127.590	2.739.443	83,91
Av. Μακεδονία – Θράκη	2,52	604.742.931	2.721.309	83,35
Σύνολο Χώρας	2,36	14.479.982.372	3.264.665	100

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., ΚΕ.Π.ΥΟ

5.1) Ορεινός χώρος / Εσωτερικές ζώνες

Οι ορεινές εκτάσεις της Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης καλύπτουν το 39,6% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας (5.602 χιλ. στρ.). Ο αριθμός των παλαιών (προ-Καποδίστρια) ορεινών ΟΤΑ ανέρχεται στους 71 (επί συνόλου 304) και αποτελούν το 23,4% του συνόλου των ΟΤΑ, ενώ ο πληθυσμός των ορεινών περιοχών είναι 65.964 κατ., ποσοστό 11,6% του συνολικού πληθυσμού.

5.2) Νησιωτικός χώρος

Ο νησιωτικός χώρος της Περιφέρειας περιλαμβάνει τα νησιά Θάσου και της Σαμοθράκης. Η Θάσος ανήκει στο νομό Καβάλας με πληθυσμό 13.527 κατοίκους, ενώ η Σαμοθράκη ανήκει στο νομό Έβρου με πληθυσμό 3.083 κατοίκους.

Οι περιοχές αντιμετωπίζουν προβλήματα που αφορούν κυρίως τη συγκοινωνιακή διασύνδεσή τους με την Περιφέρεια και την υπόλοιπη χώρα, την ορθολογική διαχείριση των χρήσεων γης και των φυσικών πόρων, την εξάρτηση της νησιώτικης οικονομίας από την μαζική εκδοχή του τουρισμού (κυρίως στη Θάσο) και το χαμηλότερο επίπεδο κοινωνικών εξυπηρετήσεων.

5.3) Αστικά Κέντρα

Ο αστικός πληθυσμός της Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης καταλαμβάνει το 40% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας. Τα αστικά κέντρα της Περιφέρειας είναι η Καβάλα (με 58.025 κατοίκους το 1991), η Κομοτηνή (με 39.927 κατοίκους), η Δράμα (με 38.546 κατοίκους), η Αλεξανδρούπολη (με 38.220 κατοίκους), η Ξάνθη (με 37.463 κατοίκους) και η Ορεστιάδα (με 14.783 κατοίκους).

Καθώς οι αστικές περιοχές επηρεάζουν την επικοινωνία, την πολιτιστική κληρονομιά, το εμπόριο, τις Υπηρεσίες και γενικότερα την Οικονομία της Περιοχής, με δημιουργία θέσεων απασχόλησης, αλλά και την κοινωνική ζωή των κατοίκων, θα πρέπει να παρέχεται προς τους κατοίκους υψηλό επίπεδο δομημένου περιβάλλοντος, με φροντίδα στα ΑΜΕΑ, στην παιδική και τρίτη ηλικία, στα περιθωριοποιημένα άτομα.

Επομένως κύριος στόχος του Προγράμματος είναι και η προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος.

Για την αξιοποίηση των αστικών κέντρων στην αναπτυξιακή διαδικασία απαιτείται:

- η εξειδίκευση του αναπτυξιακού της ρόλου
- η αξιοποίηση των επιχειρηματικών και αναπτυξιακών υποδομών της
- η βελτίωση των αστικών υπερδομών και υποδομών
- η στήριξη και ανάπτυξη των «Πρωτογενών Δραστηριοτήτων» τους
- η αστική και τοπική διαχείριση

Οι παράγοντες αυτοί λαμβάνονται υπόψη στον χωροταξικό προσδιορισμό των στόχων της αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας.

Μια πρώτη προσέγγιση των ανωτέρω γίνεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Αστικό Κέντρο	Αναπτυξιακός Ρόλος	Επιχειρηματικές Αναπτυξιακές Υποδομές	και Προωθητικές Δραστηριότητες
Καβάλα	Περιφερειακός Πόλος Ανάπτυξης Κέντρο Διασυνοριακής Συνεργασίας	ΒΙ.ΠΕ. Λιμάνι Αεροδρόμιο Εγνατία Οδός – Κάθετες συνδέσεις	Βιομηχανία – Βιοτεχνία Μεταφορές - Εμπόριο
Κομοτηνή	Περιφερειακό Διοικητικό Κέντρο Νομαρχιακός Πόλος Ανάπτυξης Κέντρο Διασυνοριακής Συνεργασίας	ΒΙ.ΠΕ. Εγνατία Οδός – Κάθετες συνδέσεις Σιδηροδρομικό δίκτυο	Περιφερειακή Διοίκηση Βιομηχανία – Βιοτεχνία Τριτοβάθμια εκπαίδευση
Δράμα	Νομαρχιακός Πόλος Ανάπτυξης Κέντρο Διασυνοριακής Συνεργασίας	ΒΙ.ΠΕ. Εγνατία Οδός – Κάθετες συνδέσεις Σιδηροδρομικό δίκτυο	Βιομηχανία – Βιοτεχνία
Αλεξανδρούπολη	Πύλη εισόδου – εξόδου Κέντρο Διασυνοριακής Συνεργασίας	ΒΙ.ΠΕ. Λιμάνι Αεροδρόμιο Εγνατία Οδός – Κάθετες συνδέσεις Σιδηροδρομικό δίκτυο	Μεταφορές – Εμπόριο Βιομηχανία – Βιοτεχνία Τριτοβάθμια εκπαίδευση Υπηρεσίες Υγείας
Ξάνθη	Νομαρχιακός Πόλος Ανάπτυξης Κέντρο Διασυνοριακής Συνεργασίας	ΒΙ.ΠΕ. Εγνατία Οδός – Κάθετες συνδέσεις Σιδηροδρομικό δίκτυο	Βιομηχανία – Βιοτεχνία Τριτοβάθμια εκπαίδευση Έρευνα & Ανάπτυξη
Λοιπά κέντρα			
Ορεσιτιάδα	Κέντρο Τοπικής Ανάπτυξης		